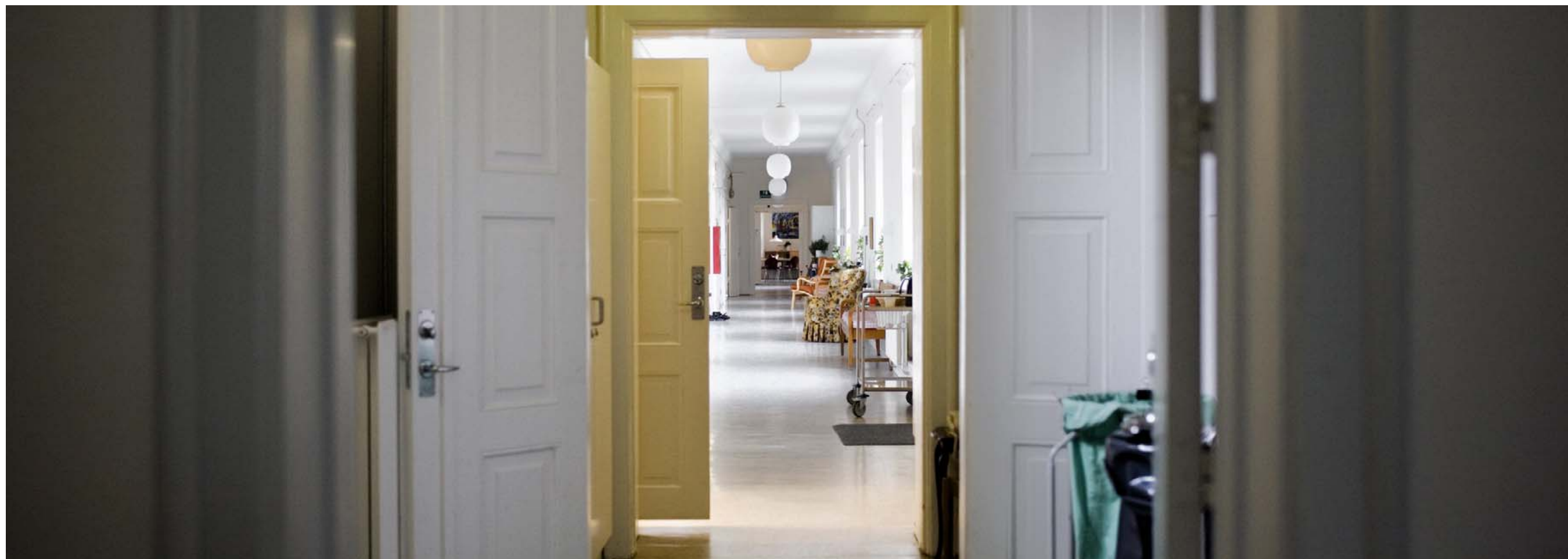


7.000 danskere havde været langtidslidende i to år i 2008

27.000 var det tilsvarende tal i 2011

Kilde: Ugebladet A4



Skizofreni. Mennesker med psykisk sygdom er nogle af de mest udsatte i samfundet. Ved at inddrage de pårørende mere systematisk kan vi både hjælpe de syge, deres pårørende og den skrantende danske økonomi. Hvorfor ikke? Arkivfoto: Miriam Dalsgaard

Psykiatri. Brug de pårørende, spar millioner

Der er store økonomiske gevinster ved at bruge pårørendeinddragelse i psykiatrien. Det ved vi nu. Næste skridt er politisk handling på den viden.

ANALYSE

I en verden af begrænsede ressourcer og uanede muligheder kan man selvfølgelig ikke bruge offentlige kroner på alt, hvad hjertet kan begære.



THORSTEIN THEILGAARD

Derfor er det vigtigt at analysere og dokumentere effekten af de forandringer, som man foreslår. Men når det er gjort – og gevinsten er tilpas stor – så bør det næste skridt være politisk handling. Et eksempel på sådan en forbedringsmulighed findes i psykiatrien.

På vegne af Bedre Psykiatri har CBS analyseret den samfundsøkonomiske gevinst ved at gøre pårørendeinddragelse

til en fast del af behandlingen af skizofreni i Danmark. Analyseopgaven lød: Hvis sundhedspersonalet bliver klædt på og har tid til at møde og inddrage de pårørende i behandlingen, hvor mange penge kan hele samfundet så tjene?

Svaret er: en hel del. Men først lidt kontekst om dansk psykiatri.

PSYKIATRIEN HAR historisk altid været underprioriteret sammenlignet med resten af sundhedsvæsenet. I perioden fra 2000 til 2011 steg udgifterne i psykiatrien således kun med 15 procent, hvilket står i skarp kontrast til stigningen på 45 procent til behandlingen af fysiske sygdomme, også benævnt somatikken. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø har dokumenteret, at psykisk sygdom årligt koster det danske samfund 55 milliarder kr., men kun en tiendedel heraf bruges på behandling. Resten taber vi til lange sygemeldinger, offentlige overførsler og livsvarige pensioner, som kunne være undgået.

Et andet problem er produktionen af en fortsat strøm af hvidbøger og rapporter, der bliver parkeret på hylderne i stedet for at blive til bedre psykiatrisk behandling. I regionalt regi har et gennem-

brudsprojekt allerede dokumenteret, hvordan pårørendeinddragelse kan forbedre kvaliteten af behandlingen i den danske psykiatri. Men der er intet sket siden.

Bedre Psykiatri og CBS har nu taget det næste skridt ved at sætte kroner og øre på værdien af at inddrage de pårørende. CBS rapporten konkluderer, at en investering på 311 millioner kr. – som dækker samtlige udgifter forbundet med pårørendeinddragelse i behandlingen af skizofreni – udløser en samfundsøkonomisk gevinst på 1,5 milliarder kr. Eller

sagt med andre ord: Hver gang vi investerer 100 kr. i pårørendeinddragelse, er vi garanteret at få næsten 500 kr. retur. Og det er endda resultatet af en ret konservativ beregning, som kun udregner gevinsten i løbet af de første fem år.

Helt konkret har CBS omregnet de positive effekter ved pårørendeinddragelse til en potentiel udvikling i skatteindtægt og offentlige udgifter til blandt andet førtidspensioneringer, kontanthjælp, medicinforbrug og genindlæggelser på psykiatriske afdelinger. Resultatet er entydigt. Hvis vi investerer i pårørendeinddragel-

se, får vi flere penge i kassen og kommer til at spendere færre på genindlæggelser og overførsler.

Årsagen til, at der er god økonomi i bedre pårørendeinddragelse, er, at inddragelsen betyder så utroligt meget for den enkelte syge – og selvfølgelig den enkelte pårørende. Støtte og forståelse fra de nærmeste er utroligt vigtigt, når man skal have helbredt en psykisk sygdom. I rigtig mange tilfælde kan de pårørende slet ikke lade være med at tage del i behandlingen og det syge menneskes liv. Derfor handler indsatsen mest af alt om at systematisere og understøtte de pårørendes gode arbejde.

Men værdien af de pårørende er faktisk langt større end dokumenteret i CBS-analysen, da regnestykket udelukkende fokuserer på de pårørende til mennesker med skizofreni. Skizofreni er en meget tung lidelse. Forskning har for længst dokumenteret, at pårørendeinddragelse har samme positive virkning i behandlingen af de mange tusinder af mennesker, der lider af 'lettere' sygdomme som for eksempel angst, depression og tvangstanter.

Vi har altså en velfærdsydelse – den offentlige behandling af psykiske sygdom-

me – hvor der er solid dokumentation for en forbedringsmulighed. Psykiaterne har forsket i, hvor meget pårørendeinddragelse kan forbedre behandlingen, og nu har økonomerne analyseret, hvor meget inddragelsen kan forbedre situationen i den danske økonomi. Hvordan kan vi lade være?

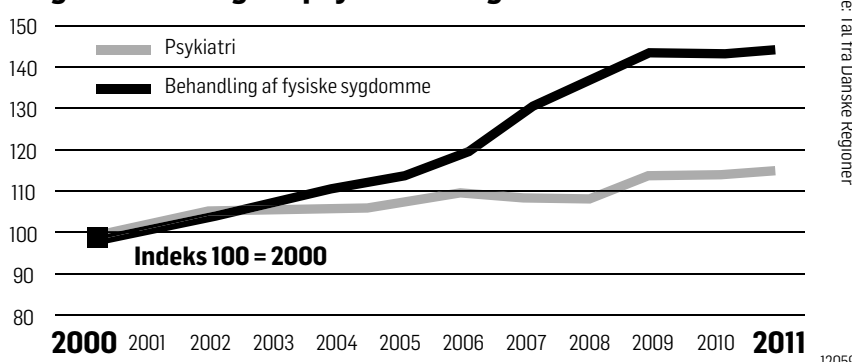
Investeringen er minimal i forhold til gevinsterne, som nu er mere end veldokumenterede. Pårørendeinddragelse i den psykiatriske behandling bør blive en landsdækkende standard snarest muligt.

I PSYKIATRIEN er det på tide, at vi får omsat vores viden og gode intentioner til god psykiatropolitik. Den haltende psykiatri er blevet en kæmpe udgiftspost for samfundet på grund af de mange mennesker, som lever uden at få helbredt deres psykiske sygdomme. Nu må man fra politisk side presse på for de nødvendige forbedringer – med pårørendeinddragelse som det oplagte eksempel – ellers bliver de psykiske sygdomme endnu dyrere i fremtiden.

pol@analyse.dk rød trekant

Thorstein Theilgaard er generalsekretær i Bedre Psykiatri

Udgiftsudviklingen i psykiatrien og somatikken



Kilde: Tal fra Danske Regioner

... 800 års akademisk succes

KRONIKEN I MORGEN

JAN TRØJBORG

Regeringen efterlader kommunerne i et tomrum

indlært viden. Som Fedtmuler, der har slugt en klogkabspeanut og er blevet forvandlet til intelligente Supermuler, går kandidaterne frem i række og geled i deres karakteristiske gowns, når de har bestået deres sidste eksamen og graduerer som bachelors eller postgraduates. Ceremonien foregår i The Senate House midt i byen, og det er en festdag. Det kan forekomme latterligt og outdated, men er det, alt andet lige, ikke mere festligt end at cykle ud til Københavns Universitet Amager for at hente sit eksamensbevis og derefter direkte hjem igen? I min tid var der ingen festligholdelse af nogen art fra universitetets side.

UNIVERSITETET i Cambridge balancerer charmerende mellem tradition og innovation. Kødkvæget græsser på markerne foran King's College Chapel – en af de smukkeste kirker, jeg nogensinde har set. Her ånder alt fred og ro. Samtidig er der en behård konkurrence – en ongoing akademisk kappestrid – mellem forskerne, der skaber banebrydende resultater i laboratorierne og i de mange læsesale – ikke mindst i det kæmpemæssige Cambridge University Library, der har en af verdens største bogsamlinger. Det ligner et kraftværk og er bygget af Tate Moderns arkitekt, Giles Gilbert Scott, der også designede den røde, britiske telefonboks.

Hvert college optager studerende med en lang række forskellige fag, hvilket fremmer tværfagligheden og muliggør udvekslinger med folk i andre faglige lejre. Nørder med tunnelsyn er der naturligvis en del af på Cambridge, men de har det ikke nemt. Her klarer man sig bedst med veltalende og med den smittende,



I de formative år må det være en totaloplevelse at studere i Cambridge, et vanedannende kulturelt fix, som man bringer med sig resten af livet

siker, som bl.a. har bidraget til at løse nogle tekniske problemer med Hubble-teleskopet, og som i øvrigt fortalte medrivende – og for en humanist som mig vidunderligt klart – om universets opståen. Næste dag var min sidemand en lyriker, der kendte en del til dansk og svensk digtning, og på min anden side sad the Master – rektor – Sir David Wallace, der er teoretisk matematiker, leder af Isaac Newton Instituttet på Cambridge – og kunstelsker. Der er højt til loftet, når så vidende, men klædeligt beskedne og samtidig nysgerrige folk socialiserer med krydsbefrugtende samarbejder og potentielle venskaber til følge – som vi også kender det fra den danske kollegiekultur.

Cambridge er Europas rigeste universitet. En tredjedel af indtægterne kommer fra den britiske stat, resten fra private donationer. Det er dyrt at uddanne verdens bedste akademikere. Flere colleges har enorme jordbesiddelser – det gælder f.eks. Trinity College, der igennem tider-

britiske humor. Flere komikere, bl.a. John Cleese, er uddannet på Cambridge.

Også ved lærerfrokosterne er der stor faglig diversitet. Den ene dag sad jeg over for en mediciner, der efter frokost skulle forelæse om malaria for 500 studerende. Ved siden af mig sad en astrofysiker, som bl.a. har bidraget til at løse

ne har uddannet store videnskabsmænd som Isaac Newton, Bertrand Russell og Ludwig Wittgenstein foruden flere medlemmer af det britiske kongehus, senest Prins Charles, der tog en humanistisk bachelorgrad her i 1970. Dronning Margrethe II studerede i øvrigt arkæologi ved Girton College i 1960-61, da det stadig var et pigecollege. Dette colleges nettoformue blev i 2011 opgjort til knap 1 milliard kr.

Det, der adskiller Cambridge fra for eksempel de danske universiteter, er de ressourcekrævende supervisioner, de såkaldte 'tutorials'. Her bliver de studerendes essays eller opgaver gennemgået kritisk i en form for mentorordning. Der er ingen holdundervisning på Cambridge, men forelæsninger suppleret med op til tre af disse ugentlige supervisioner, som er en intensiv undervisning med deltagelse af to, undertiden kun én studerende.

Hver studerende har en tutor og en 'director of studies', der følger ham/hende tæt. Førstnævnte tager sig af tilrettelæggelsen af den enkelte studieforløb og rådgiver også på det personlige og finansielle plan, mens sidstnævnte organiserer og træffer aftale med supervisorerne på den studerendes vegne. Supervisorerne er typisk lektorer, forskere, såkaldte fellows, som er knyttet til institutterne, eller ældre ph.d.-studerende.

Til sammenligning modtager en danskstuderende ved Aalborg Universitetscenter kun 148 timers undervisning årligt, mens en medicinstuderende har 538 undervisningstimer ifølge Videnskabsministeriets USFO-rapport fra 2009. Også vejledningstimerne i forbindelse

med opgaveskrivning er betydeligt lavere i Danmark end i 'Oxbridge'.

'OXBRIDGE'-SYSTEMET har naturligvis oplagt social slagside og er et meget synligt bevis på det britiske klassesamfunds fortsatte træghed med hensyn til social mobilitet. Det i oplysningstiden lancerede 'meritokrati'-ideal, der skulle sikre, at de bedste hoveder fik de bedste uddannelser – uanset social baggrund – er aldrig rigtig slået igennem i England. Først og fremmest stillede det koster kassen at studere, uanset hvilket universitet man vælger.

For øvrigt blev de såkaldte 'tuition fees' paradoksalt nok sat op af Tony Blairs Labour-regering og fik forrige år yderligere et skub opad af David Camerons konservative regering under højlydte protester. Det har gjort det endnu vanskeligere for de svagere stillede at studere, og de britiske universiteter går dermed glip af noget af talentmassen med tabt terræn både inden for forskning og erhvervsliv til følge.

Selv om en efterhånden ret stor del af de privilegerede danske familier vælger at sende deres børn i privatskole, er den sociale fordeling af de mindrebemidlede langt værre i Storbritannien end i Danmark. Den begynder i underskolen, i de dyre privatskoler, som er forbeholdt de økonomisk velstillede og aristokrati, og som sjovt nok kaldes 'public schools'. For nogle år siden interviewede jeg den nu afdøde maler Sven Havsteen-Mikkelsen, hvis kone var skotte. Da han som maler sværmede for den norrøne verden, valgte parret meget passende at slå sig ned i Skotland, men så snart børnene



I modsætning til de danske gymnasier, som slæbinder eleverne i tre år, da et tårnhøjt karaktergennemsnit er nødvendigt, hvis man vil optages på sit ønskestudium, så kører Cambridge sig mere om den enkeltes personlighed og gåpåmod

skulle til at gå i skole, måtte familien flytte til Danmark. Som maler kunne han umuligt finansiere sine børns skolegang, men der var ikke noget at gøre; etiketten krævede eliteskoler. At gå på de 'rigtige' skoler og dermed få det 'rigtige' netværk, dvs. møde de 'rigtige' mennesker er alfa og omega i England. Samtidig er forskellen mellem rig og fattig i dag større, end den var for 40 år siden ifølge en BBC-udsendelse.

Ikke alle englændere elsker derfor 'Oxbridge'-systemet. Dog holdes der også i England en dør åben for de mindrebemidlede, kvikke hoveder, der kan opnå 'bursaries', som sikrer dem en gratis plads, ligesom der er mulighed for at optage studielån. I 2011 kostede det ca. 100.000 kr. årligt at studere på et universitet i England inklusive kost og logi, måske lidt mere, afhængig af det valgte college og den enkeltes krav til luksus.

diverse test og samtaler. I modsætning til de danske universiteter, hvis adgangskrav slæbinder gymnasieeleverne i tre år til skolebænken, hvis de vil ind på det ønskede studium, så kerer Cambridge sig mere om den enkeltes personlighed og gåpåmod – samt naturligvis vedkommendes dokumenterede evner inden for det valgte studium.

Generelt regnes det ikke for noget at have boget den i tre år bag nedrullede gardiner for at få 12 i snit, hvis der er kommet en socialt handikappet nörd ud af det.

I DANMARK, hvor det heldigvis er gratis at studere – og det mener jeg er vigtigt at fastholde – uddanner vi et meget stort antal kandidater, men hvor ofte sættes kvantiteten ikke over kvaliteten? Det er en udbredt opfattelse herhjemme, at man kan få en Audi 8 for den samme pris som en brugt Mazda, når det gælder universitetsuddannelserne: At de danske universiteter skulle kunne rykke op blandt de ti bedste i verden, hvilket den forrige regering slog til lyd for, er helt ude af trit med de midler, som stilles til rådighed.

Danmarks ressource nummer et er veluddannede og kreative hoveder. Hvis vi skal klare os i den globale konkurrence, er det på tide, at der investeres mere i dem – måske ved at indføre de fagintensive 'tutorials', som vi kender fra Cambridge og andre eliteuniversiteter rundt om i verden?

LISBETH BONDE